

LEZERS REAGEREN

In het vorige nummer van *Bibliotheek- & archiefgids* het persoonlijk standpunt van Marc Storms gelezen. Over de Vlacc en over vloeken in de kerk. Vloeken in de kerk, aan de hand van een aantal eerder – allicht zo bedoelde – krasse uitspraken zoals “afschaffing van de VLACC”, “beter onbemind dan rivaliserende minnaars” en “één speler te veel”. Er zit veel in dit standpunt, onder meer ook het verhaal van het kind en het badwater... Daarover graag een korte reactie – en we beperken ons tot de Vlacc.

‘Rivaliserende minnaars’ met de nadruk op ‘rivaliserende’. Dat is nu inderdaad wat we kunnen missen als de pest: minnaars die allen het vuur uit hun sloffen lopen om – elk voor zich – aan te tonen dat zij en niemand anders, de mooiste en de beste zijn, dat zij en niemand anders de meeste garanties in petto hebben voor een mooie toekomst van de bruid. Marc Storms heeft gelijk als hij (tussen de regels) zegt dat die bruid niet het VCOB, noch de provincies en zelfs niet de bibliotheken mag zijn, maar wél de belangen van het publiek.

Marc is van oordeel dat vijf centrale catalogi (één per Vlaamse provincie) volstaan en dat de Vlacc daarbovenop een overbodige luxe zou zijn. We volgen hem: een zesde, overkoepelende centrale catalogus zou dan overbodig zijn. Noteren we terloops even dat de huidige Vlacc geen échte centrale catalogus is.

We volgen Marc niet in zijn optimisme in verband met de mogelijkheden van het Z39.50-protocol, gecombineerd met – ‘vanzelfsprekend’ – een onderling, interprovinciaal afgesproken en beheerde thesaurus. Zó eenvoudig, zo vanzelfsprekend is dat namelijk niet. Het gelijk ligt ergens in het midden.

Akkoord: het VCOB heeft dan weer gelijk als het stelt dat catalogiseren duurder wordt naargelang het op meer plaatsen gebeurt. Het heeft volgens ons ongelijk als het stelt dat alle catalogiseerwerk in de Vlacc moet gebeuren, dat deze Vlacc bovendien de enige gezamenlijke centrale catalogus voor alle Vlaamse bibliotheekbezoekers moet zijn want dat alleen daarmee de bezoeker van de Vlaamse openbare bibliotheek echt gediend is.

Om met het laatste te beginnen: de bezoekers van de Vlaamse openbare bibliotheken zijn voornamelijk geïnteresseerd voor wat de eigen bibliotheek en (voeg er nog aan toe:) die in de gemakkelijk te bereiken onmiddellijke omgeving te bieden hebben. Het interbibliothecair leenverkeer zou onmiskenbaar een kwalitatieve meerwaarde geven aan één enkele (échte) centrale catalogus voor heel Vlaanderen; kwantitatief zou het echter de hoge kosten daarvan niet verantwoorden, zelfs niet als dat IBL zou verveelvoudigen ten opzichte van wat het nu is.

We volgen Marc Storms niet waar hij het VCOB adviseert zich terug te trekken uit het Vlacc-project, noch waar hij stelt dat (vanzelfsprekende) onderlinge afspraken tussen de provinciale niveaus, het gebruik van 'eenzelfde thesaurus' en het Z39.50-protocol zullen zorgen voor coherente, uniform gehouden centrale catalogi. Vooreerst zou er dan nóg worden gecatalogiseerd op vijf verschillende plaatsen en vervolgens werken dit soort afspraken enkel als ze consequent, zelfs rigoureuus in de hand worden gehouden.

Wat is dan wél mogelijk?

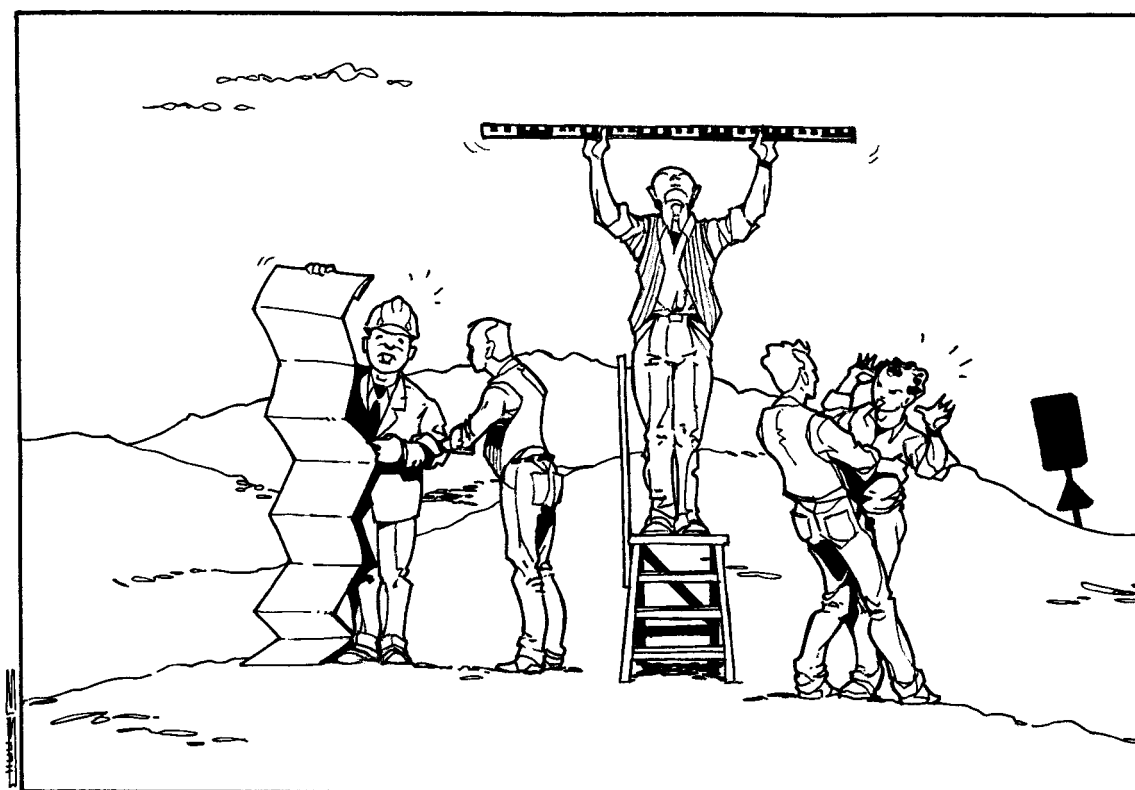
1. *De Vlacc als bibliografische bron én als catalogiseernorm.* Een nog verbeterde Vlacc met een moderner catalogiseersysteem, die het gros van de titel-

beschrijvingen levert voor de andere catalogi van de Vlaamse openbare bibliotheken én die normerend is voor (1) de beschrijvingen die de bibliotheken zélf nog zullen moeten leveren en (2) voor de thesauri (en authority files) die zij hanteren. Hiervoor zou het VCOB titelbeschrijvingen halen uit externe bronnen en uit de inbreng van grote én van kleinere openbare bibliotheken. Inderdaad, de bibliotheken zullen hoe dan ook nog beschrijvingen moeten leveren, al waren het maar deze voor lokale publicaties, of voor (anderstalige) publicaties waarvoor het inschakelen van een externe bron te complex of te duur zou zijn.

Noteer dat deze functie perfect neerkomt op de eerste fase in het bestaande VCOB-Vlacc-II-verhaal. Niets van wat daarvoor al gebeurd is, is verloren werk.

2. *Eén (échte) centrale catalogus, met alle bezitsgegevens van alle openbare bibliotheken per provincie.* Zoals gezegd: het gros van de titelbeschrijvingen daarvoor zou worden geleverd door het VCOB. Beschrijvingen van werken die nog niet in de Vlacc zitten, worden door de eerst verwervende bibliotheken ingevoerd in de provinciale catalogus, worden van daaruit doorgesluisd naar de Vlacc en zijn van dan af ter beschikking van alle andere bibliotheken die het werk ook verwerven.

3. *Wij zien dus een rechtstreeks verband tussen de Vlacc en de provinciale catalogi:* de Vlacc levert zoveel mogelijk bibliografische beschrijvingen die zullen dienen als achtergrondbestand van de provinciale catalogi. Deze laatste voorzien de Vlacc van (op kwaliteit gecontroleerde) beschrijvingen die

Vlacc ziet u, hier vloekt men niet

nog niet in de Vlacc voorkomen, waarna deze beschrijvingen, als onderdeel van de bibliografische VCOB-pool, ter beschikking komen voor de andere provinciale catalogi. Elke beschrijving wordt daardoor maar eenmaal gemaakt.

Het ligt bovendien voor de hand dat, wat het regelwerk betreft, een gemeenschappelijke normerende instantie onontbeerlijk is. Het VCOB lijkt daarvoor de meest geschikte organisator.

Provinciaal worden dan échte centrale catalogi samengesteld, d.w.z. ook met de bezitsgegevens – tot op het niveau van het exemplaar – van alle bibliotheken uit de provincie.

4. Het spreekt vanzelf dat in elk Vlacc-verhaal *de gedisciplineerde onderlinge samenwerking tussen het VCOB, de provincies én de bibliotheken van cruciaal belang is*. Het is te betreuren dat de daadwerkelijke bereidheid daartoe tot nu toe ontbrak. Het akkoord dat onlangs werd bereikt tussen de Vlaamse Gemeenschap, de VVP (Vereniging van de Vlaamse Provincies) en de VVSG (Vereniging van Steden en Gemeenten) kan in dit opzicht alleszins een positief geluid zijn... als het door elkeen op dezelfde wijze wordt begrepen...

5. En zie eens waartoe de hoger geschetste situatie zou kunnen leiden:

- het scenario past perfect in het huidige ambitieuze voornemen van het VCOB dat hoe dan ook in zijn eerste fase toegespitst is op de Vlacc als bibliografische bron. Alle inspanningen die tot nu toe reeds gedaan zijn ter voorbereiding van de eerste fase van Vlacc-II zijn dààr op gericht;

- het streven naar één centrale catalogus per provincie zou leiden tot (zoals Marc Storms opmerkt) vijf provinciale centrale catalogi in plaats van 308 individuele bibliotheekcatalogi. Winob en Ovinob hebben in West- en in Oost-Vlaanderen al een behoorlijke weg afgelegd. Zou het ondenkbaar zijn dat deze ervaring en deze know how ter beschikking worden gesteld van de provincies waar nog geen centrale catalogus bestaat?

Een dergelijk pragmatisch scenario zou alleszins de directe betrokkenheid van elke partner (de openbare bibliotheken, de provincies, het VCOB) tot haar recht laten komen. En dat is volgens ons op dit ogenblik nog het grote struikelblok...

En tenslotte: de 'bruid', de belangen van het publiek, waarop Marc terecht wijst. Uiteraard zullen eerst de nieuwe instrumenten (de Vlacc als bibliografische bron en de centrale catalogi per provincie) moeten worden gerealiseerd. Voor zover ons bekend wijst alles erop dat tal van elementen in de thans voorbereide nieuwe Vlacc in het bijzonder op een uitgebreider dienstverlening aan het publiek gericht zijn. De belangen van het publiek zullen maar gediend worden zodra daarover een daadwerkelijke bereidheid tot samenwerken ontstaat waarbij ieders concrete inbreng naar waarde wordt geschat. Eenmaal dié bocht genomen, ligt de weg open om de catalogusfunctie uit te breiden naar provinciale bibliotheeksystemen waarmee bijvoorbeeld ook uitleengegevens op die hogere schaal kunnen worden gebracht.

En stel nu eens. Stel nu eens dat dit gerealiseerd zou zijn, in voortdurend overleg zodat de centrale catalogi en de Vlacc (als bibliografische bron) uniform en onderling uitwisselbaar zijn. Z39.50 zou dan wél een handzaam

protocol worden. En als dan nóg zou blijken dat één enkele (echte) centrale catalogus beter zou zijn, dan hoeft men, in plaats van – zoals het VCOB nu stelt – 308 individuele catalogi te versmelten tot één geheel, er nog slechts vijf bijeen te brengen.

Frans Heymans

Luc Bauwens

Hedwig van den Bossche

Openbare bibliotheek Gent

Graaf van Vlaanderenplein 40

9000 Gent

E-mail:

fheymans@gent.be

luc.bauwens@gent.be

hedwig.vdb@gent.be

Reactie van de auteur

Al wie met boeken werkt, weet dat de titel de inhoud niet hoeft te dekken. Bij een tijdschriftartikel – en dan zeker bij een standpunt – is dit niet anders. De auteur wil vooral dat zijn tekst gelezen wordt. Ik heb het standpunt vooral geschreven omdat ik de uitbouw van de virtuele of digitale openbare bibliotheek uitermate belangrijk vind. Nog steeds vrees ik dat door het gehakketak rond de catalografie er te weinig aandacht, tijd, geld... naar dit project gaat. Vandaar mijn krasse uitspraak om de Vlacc af te schaffen.

Marc Storms

Directeur VVBAD

E-mail: marc.storms@vbad.be